

इयत्ता अकरावी अर्थशास्त्र

क्षमता विधाने

- नैसर्गिक शास्त्र व सामाजिक शास्त्र यांतील भेद सांगतो.
- विविध अर्थतज्ञांच्या विचारातील दृष्टिकोनांचा वेध घेऊन भिन्नता स्पष्ट करतो.
- अर्थशास्त्राच्या विविध व्याख्यांचे विश्लेषण करतो.
- सूक्ष्म व स्थूल अर्थशास्त्रातील विविध संकल्पना उदाहरणांसह स्पष्ट करतो.
- वस्तुविनिमयातील अडचणी समजून घेऊन पैशाच्या उदयाची आवश्यकता स्पष्ट करतो.
- पैशाच्या विविध व्याख्या स्पष्ट करतो.
- पैशाच्या उत्क्रांतीचे टप्पे सांगतो.
- चांगल्या पैशाचे गुणधर्म स्पष्ट करतो.
- पैशाची प्राथमिक, दुय्यम आनुषंगिक कार्ये समजून घेतो.
- काळ्या पैशाबाबत निर्माण होणाऱ्या समस्यांवर चर्चा करतो.
- मध्यगा, चतुर्थक, दशमक, शतमक यांचा अर्थ स्पष्ट करतो.
- विभाजन मूल्यांची गरज स्पष्ट करतो आणि सरासरीच्या तुलनेत विभाजन मूल्यांचे श्रेष्ठत्व स्पष्ट करतो.
- वैयक्तिक, खंडित व अखंडित श्रेणीच्या आधारे चतुर्थके, दशमके, शतमके शोधण्यासाठी संख्याशास्त्रीय कौशल्यांचा वापर करतो.
- महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेची रचना स्पष्ट करतो.
- इतर राज्यांशी तुलना करून महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करतो.
- महाराष्ट्राच्या आर्थिक विकासातील विविध क्षेत्रांचे योगदान स्पष्ट करतो.
- महाराष्ट्रातील कृषी, औद्योगिक व सेवा क्षेत्रातील विविध समस्या स्पष्ट करतो.
- महाराष्ट्र सरकारकडून अमलात आणलेल्या विविध उपाययोजनांचा आढावा घेतो.
- ग्रामीण विकासाचा अर्थ, व्याख्या व महत्त्व सांगतो.
- कर्जाचा हेतू व कालावधीच्या आधारे कृषी पतपुरवठा रचनेचे वर्गीकरण करतो.
- संस्थात्मक व बिगर संस्थात्मक पतपुरवठा स्रोतांतील फरक सांगतो.
- विविध कृषी पतपुरवठा संस्थांची भूमिका स्पष्ट करतो.
- भारतातील लोकसंख्या वाढीच्या प्रवाहाबाबत चर्चा करतो.
- भारतातील लोकसंख्या विस्फोटावर परिणाम करणाऱ्या विविध घटकांचे विश्लेषण करतो.
- सरकारने केलेल्या उपाययोजनांचे मूल्यमापन करतो.
- भारतातील मानवी संसाधनाचे महत्त्व स्पष्ट करतो.
- बेरोजगारीची संकल्पना स्पष्ट करतो.
- ग्रामीण व शहरी बेरोजगारीचे प्रकार स्पष्ट करतो.
- बेरोजगारीची कारणे स्पष्ट करतो.
- सरकारने केलेल्या विविध रोजगार निर्मिती योजनांची माहिती जमा करून समजून घेतो.
- बहुआयामी दारिद्र्याची माहिती सांगतो.
- सापेक्ष व निरपेक्ष दारिद्र्यातील फरक सांगतो.
- दारिद्र्यरेषेचा अर्थ सांगून उद्दिष्टे स्पष्ट करतो.
- ग्रामीण व शहरी दारिद्र्य यांतील फरक सांगतो.
- दारिद्र्याची प्रमुख कारणे स्पष्ट करतो.
- दारिद्र्य विस्ताराबाबत आढावा घेतो.
- दारिद्र्यरेषेची संकल्पना स्पष्ट करतो.
- दारिद्र्य निर्मूलनाच्या उपाययोजनांचे मूल्यमापन करतो.
- १९९१ च्या आर्थिक धोरणांची उद्दिष्टे स्पष्ट करतो.
- उदारीकरण, खाजगीकरण, जागतिकीकरणाची व्याख्या सांगतो.
- १९९१च्या धोरणांतर्गत उदारीकरण, खाजगीकरण, जागतिकीकरण यांसाठी केलेल्या विविध उपाययोजनांचे विश्लेषण करतो.
- १९९१ च्या आर्थिक धोरणांचे मूल्यमापन करतो.
- आर्थिक नियोजनाचा अर्थ व व्याख्या सांगतो.
- आर्थिक नियोजनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करतो.
- विविध पंचवार्षिक योजनांची उद्दिष्टे व यशपूर्तीबाबत विश्लेषण करतो.
- आराख्या पंचवार्षिक योजनेचे विश्लेषण करतो.
- त्रिती आयोगाची रचना व कार्यपद्धती स्पष्ट करतो.
- नियोजन आयोग व निती आयोग यांच्या आराखड्याची तुलना करतो.

अनुक्रमणिका

क्र.	प्रकरणाचे नाव	पृष्ठक्रमांक	अपेक्षित/संभाव्य ताविका
१.	अर्थशास्त्रातील मूलभूत संकल्पना	१-८	१४
२.	पैसा	९-१३	१०
३.	विभाजन मूल्य	१४-२३	१६
४.	महाराष्ट्राची अर्थव्यवस्था	२४-३०	१४
५.	भारतातील ग्रामीण विकास	३१-३५	१०
६.	भारतातील लोकसंख्या	३६-४२	१४
७.	भारतातील बेरोजगारी	४३-४९	१४
८.	भारतातील दारिद्र्य	५०-५६	१४
९.	भारताचे १९९१ पासूनचे आर्थिक धोरण	५७-६३	१४
१०.	भारतातील आर्थिक नियोजन	६४-६९	१०
—	<ul style="list-style-type: none"> • अर्थशास्त्रीय सज्ञांचे परिशिष्ट • संक्षिप्त रूपांची यादी • संदर्भ सूची, महत्त्वाची संकेत स्थळे/दुवे 	७०-७८	१३०

S.O.I. Note : The following foot notes are applicable : (1) © Government of India, Copyright : 2019. (2) The responsibility for the correctness of internal details rests with the publisher. (3) The territorial waters of India extend into the sea to a distance of twelve nautical miles measured from the appropriate base line. (4) The administrative headquarters of Chandigarh, Haryana and Punjab are at Chandigarh. (5) The interstate boundaries amongst Arunachal Pradesh, Assam and Meghalaya shown on this map are as interpreted from the "North-Eastern Areas (Reorganisation) Act. 1971," but have yet to be verified. (6) The external boundaries and coastlines of India agree with the Record/Master Copy certified by Survey of India. (7) The state boundaries between Uttarakhand & Uttar Pradesh, Bihar & Jharkhand and Chattisgarh & Madhya Pradesh have not been verified by the Governments concerned. (8) The spellings of names in this map, have been taken from various sources.

DISCLAIMER Note : All attempts have been made to contact copy righters (©) but we have not heard from them. We will be pleased to acknowledge the copy right holder (s) in our next edition if we learn from them.

मुखपृष्ठ : इयत्ता दहावीतुन विद्यार्थी आता इयत्ता अकरावीला आलेले आहेत. 'अर्थशास्त्र' हा स्वतंत्र विषय म्हणून ते अभ्यासणार आहेत. मुखपृष्ठावर अर्थशास्त्राचे महत्त्व सांगणाऱ्या सर्व वय समावेशक समुहांचे दृष्य सादरीकरण केलेले आहे. ज्यामध्ये दृष्य प्रतिमांचे सादरीकरण हे आर्थिक गरजांच्या पदानुक्रमा प्रमाणे व वयोगटा प्रमाणे केलेले आहे.

मलपृष्ठ : विविध आर्थिक क्रियाकल्प